

Marked Rudeness in *Pellekan*

Hossein Rahmani*^{ID}

Vol. 12, No. 4, Tome 64
pp. 721-753
October & November 2021

Received: 28 July 2020
Received in revised form: 2 November 2020
Accepted: 29 November 2020

Abstract

The present article is intended to investigate the face making/ threatening linguistic behaviors of the characters in *Pellekan*, a play by Akbar Radi, based on the Terkourafi's model (2008) which divides linguistic behaviors into five categories of unmarked politeness, marked politeness, impoliteness, unmarked rudeness and marked rudeness. Its effort focuses on specifying the most frequently used linguistic behavior in the play, finding the dominant linguistic behavior of the superior characters as well as determining how the main character behaves /is behaved in superior/inferior positions. The findings based on the research data show the prevalence of the marked rudeness in *Pellekan*; there is no tendency on the part of the superior characters to save and construct the inferiors' faces which are threatened by the frequent use of marked rudeness on purpose. The Linguistic behaviors of the inferior characters are more varied and they make use of unmarked rudeness more than the other linguistic behaviors. Furthermore, the main character's linguistic behavior, moving from inferiority to superiority, changes from impoliteness to marked rudeness; the more superior position he occupies the more his use of marked rudeness will be.

Keywords: (Un)marked politeness, Impoliteness, (Un)marked rudeness, Face, Terkourafi, *Pellekan*

---

*Corresponding author: Assistant Professor, Department of Linguistics, Faculty of Humanities, University of Payam-e-Noor, Tehran, Iran; Email: hosein_rahmani@pnu.ac.ir
Orcid: <https://orcid.org/0000-0003-2570-6256>

1. Introduction

Pellekan is a play by Akbar Radi, one of the most famous playwrights of Iran, wherein the reader is encountered with “clear-cut faces of close and distant relatives” (Radi, 2000, qtd. in Talebi, 2003, p.49). Moving from the lower-class of the society to the upper-class, Bolbol’s language behavior changes ostensibly which merits scholarly attention. It is investigated based on Terkourafi’s (2008) model which discriminates among different language behaviors, namely: unmarked politeness, marked politeness, impoliteness, unmarked rudeness, marked rudeness. In marked and unmarked politeness, face construction is the focus of the attention; in impoliteness face threatening is accidental whereas in marked and unmarked rudeness face threats are regarded as intentional. It is hypothesized that the linguistic behaviors of the characters are tended toward rudeness in general and to the marked one in particular. The more the main character goes up the ladder of power and wealth the more he is willing to be markedly rude.

Research Question(s)

1. Which linguistic behavior is more predominant in *Pellekan*?
2. How the superior and inferior characters are differ in terms of linguistic behaviors?
3. How is the main character treated in inferiority positions and how he treats others when he goes up the ladder to superiority?

2. Literature Review

Literary texts are the main venue to represent characters in interaction and in fact it is this part that drew most attention. Brown and Levinson’ Literary texts are the main venue to represent characters in interaction and in fact it is this part that drew most attention. Brown and Levinson’s theory of politeness (1978, 1987) was adopted in Brown and Gilman (1989), Jucker (2016, Bouchara (2009), Rossen-Knill (2011), Chun and Yun (2010), Chikogu (2009), Simpson (2005) and ...Culpeper (1998, p. 83) believes that

“impoliteness generates the disharmony and conflict between characters which generates audience interest and often moves the plot forward”. Furthermore he (2005 and 2011) contended that impoliteness was committed to amuse and interest the audience. Chapman and Clark (2014) have focused on pragmatic stylistics in films. They were mainly concerned with impoliteness as a linguistic means of characterization, plot developments and characters’ intentions. In Persian, Rafie-Sakhaei focused on characters dialogues in Iranian plays based on Brown and Levinson’s politeness theory. Investigating (im)politeness among in the Persian youngsters’ novels, Rahmani et. al. (2016) concluded that the youth characters made more use of impoliteness strategies among peers and of politeness strategies in talking with other characters. Namvar (2019) focused on verbal impoliteness patterns in Madaraneh with Culpeper discourse theory framework. Mahmoodi Bakhtiari et. al. (2016) found negative impoliteness as the dominant linguistic impoliteness pattern in *Sayyadan*. Rahmani (2018) studied characters reactions to impoliteness based on Bousfield (2008) impoliteness model and found out that men and powerful characters react more offensively, while women and less powerful characters react defensively.

3. Methodology

3.1. Terkourafi’s Division of Linguistic Behavior

Terkourafi defines *unmarked politeness* as making use of an expression in a context in which face constituting behavior is expected. “It constitutes the addressee’s face (and, through that, the speaker’s face) directly – that is, without first recognizing the speaker’s intention” (Terkourafi, 2008, p. 69). She defines *unmarked rudeness* as a conventionalized expression which is face-threatening. “It threatens the addressee’s face (and thereby constitutes the speaker’s face) directly – that is, without first recognizing the speaker’s intention” (Ibid.p. 70). *Marked politeness* “occurs when the expression used is not conventionalized relative to the context of occurrence; it constitutes the addressee’s face (and, through that, the speaker’s face) following

recognition of the speaker's face constituting intention by the hearer" (Ibid.). Terkourafi's *marked rudeness* or *rudeness proper* is an intentional face-threatening expression or action perceived by the hearer and which is not conventionalized to the context. It threatens the addressee's face as well as the speaker's face. In her definition of impoliteness the addressee's face (hence that of the speaker) is threatened unintentionally.

3-2. Method

The dialogues of the play are investigated to find out each character's frequencies of the linguistic behaviors identified by Terkourafi, and then they are inserted in special tables prepared for this purpose. In order to specify the dominant linguistic behaviors of the characters in inferior and superior positions, those dialogues were chosen wherein a participant was either in power position. Their relative frequencies were inserted in different tables. Using the data in the tables, the questions are answered.

4. Results

After investigating *Pellekan* based on Terkourafi's (2008) model of linguistic behavior, it was found out that the characters made use of marked rudeness more than the other types (marked rudeness=47, unmarked rudeness=26, marked politeness =7, impoliteness=6 and one unmarked politeness). Generally, the superior characters' dominant linguistic behavior is marked rudeness while those of the inferior characters are more varied, still with an inclination toward unmarked rudeness. The characters in inferior positions made use of unmarked rudeness when they are encountered with their superiors' marked rudeness. Their use of marked politeness behavior is an indication of their inclination to construct their superiors' face. The dominant linguistic behavior of the protagonist of the play is impoliteness in inferior position and the more he goes up the ladder to power, the more his linguistic behavior tends towards marked rudeness.

دوماهنامه بین‌المللی

۱۲، ش ۴ (پیاپی ۶۴) مهر و آبان ۱۴۰۰، صص ۷۲۱-۷۵۳

مقاله پژوهشی

DOR: 20.1001.1.23223081.1400.12.4.24.6

گستاخی نشاندار در نمایشنامه پلکان

حسین رحمانی*

استادیار گروه زبان‌شناسی، دانشکده ادبیات و زبان‌های خارجی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۹/۰۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۵/۰۷

چکیده

پژوهش حاضر در پی بررسی نمود رفتارهای زبانی تهدیدکننده یا سازنده وجهه در نمایشنامه پلکان اثر اکبر رادی براساس نظریه ترکورافی (2008) است که براساس آن رفتارهای زبانی به پنج دسته ادبی‌بی‌نشان، ادب نشاندار، بی‌ادبی، گستاخی بی‌نشان و گستاخی نشاندار تقسیم می‌شود. تعیین الگوی رفتار زبانی با بیشترین فراوانی در کل نمایشنامه، شناسایی الگوهای زبانی شخصیت‌های فرادست و فرودست، تشخیص الگوی رفتار کلامی شخصیت‌های نمایش با شخصیت اصلی در موقعیت فرودستی او و همچنین بررسی نحوه تغییر الگوی کلامی شخصیت اصلی در عبور از پله فرودستی تا پله‌های فرادستی از اهداف این پژوهش است. براساس نتایج، در میان الگوهای کلامی، گستاخی نشاندار دارای بیشترین فراوانی در پلکان است و در الگوی کلامی شخصیت‌های فرادست تمایلی برای حفظ و ساخت وجهه فرودستان وجود ندارد؛ وجهه فرودستان از روی عمد و با بیشترین استفاده از گستاخی نشاندار از سوی شخصیت‌های فرادست تهدید می‌شود. الگوی کلامی شخصیت‌های فرودست از تنوع بیشتری برخوردار است و آنان از گستاخی بی‌نشان بیشتر از سایر الگوهای کلامی استفاده می‌کنند. به‌علاوه، الگوی کلامی شخصیت اصلی داستان درگذر از موقعیت فرودستی به موقعیت فرادستی از بی‌ادبی به گستاخی نشاندار تغییر می‌کند و هرچه از پلکان موقعیت و جایگاه بالاتر می‌رود، از گستاخی نشاندار بیشتری استفاده می‌کند.

واژه‌های کلیدی: ادب بی‌نشان و نشاندار، بی‌ادبی، گستاخی نشاندار و بی‌نشان، ترکورافی، نمایشنامه پلکان.

E-mail: hosein_rahmani@pnu.ac.ir

* نویسنده مسئول مقاله:

۱. مقدمه

نمایشنامه‌های اکبر رادی - یکی از بزرگ‌ترین و مشهورترین نمایشنامه‌نویسان ایران - همواره در اجتماع و مسائل اجتماعی روزگار خود ریشه داشته‌اند. نمایشنامه پلکان یکی از این آثار است که در آن خواننده با خویشتن خویش و یا با «چهره‌های روشنی از آشنایان دور و نزدیک» (رادی، ۱۳۷۹ به نقل از طالبی، ۱۳۸۲، ص. ۴۹) مواجه می‌شود. شخصیت اصلی نمایش، بلبل، نماینده افرادی از طبقات پایین اجتماع است که با حرکتی پرشتاب به سوی طبقات بالایی جامعه، که با رشدی ناموزون درحال فربه شدن است، در حرکت است. دراثناي گذر از این پلکان، الگوی کلامی وی با دیگر شخصیت‌های نمایشنامه، دستخوش تغییراتی قابل‌ملاحظه می‌شود، که بررسی آن براساس یکی از نظریه‌های مهم در زمینه بررسی الگوهای کلامی، نظریه ترکورافی^۱ (2008)، حائز اهمیت است. این نظریه، مانند سایر نظریه‌های ادب‌وبی‌ادبی^۲، بر ملاحظات وجهه^۳ استوار است و چارچوبی را برای تحلیل رفتارهای کلامی افراد در گفت‌وگو ارائه می‌دهد، که بنیان پژوهشی تحقیق حاضر را فراهم می‌آورد. نظریه ترکورافی (2008) بیشتر بر دریافت شنونده تمرکز می‌کند و قصد گوینده را در ساخت یا تهدید وجهه خیلی مهم ارزیابی نمی‌کند. او رفتارهای کلامی را براساس ساخت و تهدید وجهه به ادب بی‌نشان^۴، ادب نشاندار^۵، بی‌ادبی^۶، گستاخی بی‌نشان^۷ و گستاخی نشاندار^۸ تقسیم می‌کند. در ادب بی‌نشان و نشاندار هدف ساخت وجهه است و در بی‌ادبی تهدید وجهه اتفاق می‌افتد. در گستاخی‌ها، گوینده مرتکب تهدید وجهه می‌شود، اما شنونده آن را در گستاخی بی‌نشان غیرعمدی و در گستاخی نشاندار، عمدی تلقی می‌کند. پژوهش حاضر بر این است تا با بررسی الگوهای کلامی شخصیت‌های نمایشنامه پلکان، به سؤال‌های الف) در این نمایشنامه کدام رفتار زبانی بیشتر به چشم می‌خورد؟ ب) کدام الگوی برخورد زبانی توسط شخصیت‌های فرادست و فرودست بیشتر مورد استفاده قرار می‌گیرد؟ و ج) فرادستان از کدام الگوی برخورد کلامی با شخصیت اصلی نمایشنامه در موقعیت فرودستی استفاده می‌کنند و الگوی کلامی وی با گذر از پلکان از موقعیت فرودستی به فرادستی چگونه تغییر می‌کند؟ پاسخ دهد. برای پاسخ به این سؤالات همه گفت‌وگوهای اساسی نمایشنامه که شخصیت اصلی آن در موقعیت فرودست (پرده اول) و فرادست (از پرده دوم به بعد) است بررسی می‌شود. در هر پرده الگوی کلامی شخصیت‌های

فراست و فرودست در داخل پراگماتیک یادداشت می‌شود و فراوانی آن‌ها در جدول‌های آماری که بدین منظور آماده شده‌اند، وارد می‌شوند. در انتها شخصیت‌ها براساس فراستگی و فرودستی در دو جدول جداگانه تقسیم و وارد می‌شوند و فراوانی الگوی کلامی همه آن‌ها ثبت می‌شود و در نهایت براساس آماری که از این رفتارهای زبانی به دست می‌آید به تحلیل داده‌ها پرداخته می‌شود. الگوی کلامی شخصیت اصلی نمایشنامه نیز به تنهایی در طول نمایشنامه به طور خاص مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۲. پیشینه پژوهش

متون ادبی تعاملات ارتباطی بین شخصیت‌های داستانی را نشان می‌دهند و در واقع این سطح از تعاملات داستانی است که بیشترین توجه را از سوی پژوهشگران ادب به خود اختصاص داده است. نظریه براون ولوینسون در پژوهش‌های متعددی از جمله براون^۱ و گیلمن^۲ (1989)، جوکر^۳ (2016)، بخارا^۴ (2009)، راسن نیل^۵ (2011)، چون^۶ و یون^۷ (2010)، چیکوگو^۸ (2009)، سیمپسون^۹ (2005) و ... به کار گرفته شده است. کالپپر^{۱۰} (1996, p.350) اشاره می‌کند که نه ادب بلکه این بی‌ادبی و تعارض کلامی است که به دیالوگ نمایشی جانی تازه می‌بخشد و دارای اثر قابل توجهی بر پیشرفت و توسعه شخصیت‌ها و طرح داستان است؛ از نظر وی بی‌ادبی در متون نمایشی به «ناسازگاری و تعارض بین شخصیت‌ها» منجر می‌شود و این خود «به ایجاد علاقه در مخاطبین می‌انجامد» (Culpeper, 1998, p.83)؛ لذا «دیدن بی‌ادبی در نمایشنامه برای بیننده لذت‌بخش است». (Culpeper, 2011, p.324). پژوهش وی (2005) به بررسی بی‌ادبی در مجموعه تلویزیونی ضعیف‌ترین پیوند^{۱۱} می‌پردازد و نشان می‌دهد که بی‌ادبی در راستای انبساط خاطر و خوشایندی بیننده انجام می‌شود. مطالعاتی بر بی‌ادبی در زمینه سبک‌شناسی کاربردی^{۱۲} با توجه به کلام فیلم انجام شده است (Chapman & Clark, 2014). تمرکز این پژوهش‌ها بر کارکرد ادب/ بی‌ادبی به منزله ابزار زبان‌شناختی در شخصیت‌پردازی، پیشرفت طرح داستان، و مخابره مقصود در سطح شخصیت‌ها بوده است.

در ادبیات فارسی نیز پژوهش‌های متعددی درباره ادب و بی‌ادبی در ادبیات داستانی

صورت گرفته است. رفیعی سخایی (۱۳۹۰) مکالمه‌های ردوبدل شده بین گزیده‌ای از شخصیت‌های نمایشنامه‌های ایرانی را براساس نظریه ادب براون و لوینسون تحلیل کرده است. رحمانی و همکاران (۱۳۹۵) نتیجه می‌گیرند که شخصیت‌های نوجوان در میان گروه همسالان از راهبردهای بی‌ادبی بیشتر استفاده می‌کنند و در برخورد با دیگر شخصیت‌ها بیشتر از راهبردهای ادب استفاده می‌کنند. نامور (۱۳۹۸) جلوه‌های بی‌ادبی کلامی در تلویزیون در چارچوب نظری کالپیر را در سریال مادرانه بررسی می‌کند. محمودی بختیاری و سلیمیان (۱۳۹۵) پرکاربردترین راهکار بی‌ادبی در *صیادان* را ایجابی [منفی] و کم کاربردترین راهکار را کنایه نیشدار دانسته‌اند. رحمانی (۱۳۹۷) با بررسی تأثیر قدرت و جنسیت بر بی‌ادبی در نمایشنامه افول براساس مدل بوسفیلد^{۲۱} (2008) نتیجه می‌گیرد که شخصیت‌های فرادست و مردان نسبت به بی‌ادبی واکنش تهاجمی دارند؛ و شخصیت‌های فرودست و زنان نسبت به آن واکنش تدافعی نشان می‌دهند. آنچه این پژوهش را از دیگر پژوهش‌ها متمایز می‌کند این است که این پژوهش با ارزیابی شنونده از رفتارهای زبانی گوینده و نیز براساس نظریه‌ای که تا به حال در زبان فارسی بر روی آن کار نشده است، اقدام به دسته‌بندی رفتارهای زبانی تهدیدکننده و وجه می‌پردازد.

۳. بنیان نظری و روش پژوهش

۳-۱. بنیان نظری

نظریه‌های ادب و بی‌ادبی، نظریه براون و لوینسون ([1978] 1987) و مفاهیم برگرفته از آن – وجه مثبت^{۲۲} و وجه منفی^{۲۳} و بالتبع ادب مثبت^{۲۴} و ادب منفی^{۲۵} – را همچون تکیه‌گاه مستحکمی در کنار خود داشته و هرازگاهی به آن تمسک جسته‌اند. ترکورافی نیز از آن بی‌ بهره نبوده است. او معتقد است که «هیچ تعامل بدون وجهه‌ای وجود ندارد» و نیز اینکه «همه عبارات زبانی کار اطلاع‌رسانی و وجهه را با هم انجام می‌دهد» (2008, p. 47). ترکورافی رفتارهای زبانی را براساس اینکه آیا سازنده و وجهه‌اند یا تهدیدکننده آن به ۵ دسته ادب بی‌نشان، ادب نشاندار، گستاخی نشاندار، گستاخی بی‌نشان و بی‌ادبی تقسیم می‌کند:

۳-۱-۱. ادب بی‌نشان زمانی اتفاق می‌افتد که عمل سازنده و وجهه در بافتی متعارف و

موردانتظار روی دهد. این نوع ادب، بدون توجه به هدف گوینده، به ساخت وجهه مخاطب (و بالتبع وجهه گوینده) به طور مستقیم کمک می‌کند. ترکورافی واژه‌های «متشکر و لطفاً» را که مردم به صورت روزمره و متعدد استفاده می‌کنند، نمونه‌هایی از ادب بی‌نشان می‌داند. به عبارتی دیگر اگر سازندگی وجهه مستقیم، بدون تشخیص هدف گوینده، درک شود، ادب بی‌نشان اتفاق افتاده است (Terkourafi, 2003). در ادب بی‌نشان نیازی به تشخیص مقصود گوینده نیست چون هدف وی از قبل درک شده است: نیازی به تفکر درباره آن نیست و فرض را بر آن می‌گذاریم.

۳-۱-۲. ادب نشاندار زمانی اتفاق می‌افتد که عمل سازنده وجهه در بافتی غیرمتعارف و غیرمنتظره انجام می‌شود؛ قصد گوینده مبنی بر انجام عمل سازنده وجهه برای شنونده محرز است. این نوع ادب به ساخت وجهه مخاطب (و در نتیجه وجهه گوینده) کمک می‌کند. ادب بیش-ازحد^{۲۶} می‌تواند ادب نشاندار تلقی شود، اما می‌تواند به بی‌ادبی و نیز گستاخی نشاندار بینجامد. وجهه گوینده زمانی که شنونده قصد وی را دوری/نزدیکی از راه مناسب تشخیص دهد، ساخته می‌شود و بافت اجتماعی متعاملان یکسان باشد، نیازی به درک و تشخیص مقصود گوینده نیست.

۳-۱-۳. بی‌ادبی زمانی روی می‌دهد که عملی تهدیدکننده وجهه در بافتی که متعارف آن نیست انجام می‌شود و شنونده، قصد گوینده را انجام عمل تهدیدکننده وجهه تشخیص نمی‌دهد. بی‌ادبی وجهه مخاطب (و از آن طریق وجهه گوینده) را تهدید می‌کند، اما هیچ منظوری مبنی بر تهدید وجهه از سوی مخاطب به گوینده نسبت داده نمی‌شود. «در بی‌ادبی، تهدید وجهه اتفاقی است؛ یعنی به جهل و ناتوانی گوینده نسبت داده می‌شود - همانطوری که ممکن است در ارتباطات بینافرهنگی اتفاق بیفتد - درحالی که در گستاخی تهدید وجهه عمدی است» (Terkourafi, 2008, p. 62).

۳-۱-۴. گستاخی بی‌نشان زمانی اتفاق می‌افتد که انجام عمل تهدیدکننده وجهه در آن بافت متعارف و موردانتظار است. در این نوع گستاخی وجهه مخاطب (و وجهه گوینده) مستقیم تهدید می‌شود، بدون اینکه نیازی به تشخیص هدف گوینده باشد، مانند گفتمان دادگاه‌ها. «همانطوری که بعضی بافت‌ها مستلزم ساخت وجهه هستند، بعضی دیگر مستلزم

تهدید آن‌اند. مورد دوم شامل بازجویی پلیس و انواع دیگر بازجویی، کلام آموزش نظامی، کلام دادگاهی، و انواع کلام پارلمانی و برخوردهای تقابلی می‌شود» (ibid, p.67). در بافت‌های تقابلی، متعاملان سعی در ساخت وجهه خویش می‌کنند، اما برای نیل به این مقصود هریک وجهه دیگری را تهدید می‌کنند؛ به عبارتی این چنین تهدید وجهه‌ای موردانتظار است. دست انداختن دیگران تهدید وجهه است هرچند که در راستای ساخت وجهه است. تهدید وجهه مخاطب در زمان مناسب تلاشی برای ساخت وجهه خویش است، زیرا نشان از آشنایی گوینده، فردی با توانش زبانی، با هنجارهای عملیاتی می‌دهد. این دیگر به مخاطب بستگی دارد که جوابی درخور فراهم کند، جوابی که سازنده وجهه خودش باشد، و این به صورت بالقوه به نوعی تشدید یا تعارض روبه تزايد که کالپپر، بوسفیلد و ویچمن^{۲۷} ذکر می‌کنند (2003, p. 1564) منجر می‌شود.

۳-۱-۵. گستاخی نشاندار زمانی اتفاق می‌افتد که عملی تهدیدکننده در بافتی روی می‌دهد که مرتبط با بافت متعارف آن نیست و شنونده قصد گوینده را انجام عمل تهدیدکننده وجهه تشخیص می‌دهد. گستاخی نشاندار وجهه مخاطب را تهدید می‌کند (و از آن طریق وجهه گوینده نیز هم، اگرچه ممکن است در نظر افراد دیگر از جمله خود شخص در راستای ساخت وجهه باشد). در گستاخی نشاندار گوینده از روی عمد مبادرت به تهدید وجهه مخاطب می‌کند. نکته جالبی که ترکورافی (2008, p. 63) مطرح می‌کند این است که «گستاخی که توسط مخاطب تشخیص داده نمی‌شود بهترین راه حل برای تهدید وجهه شخصی است که دارای قدرت بیشتری نسبت به خود است». وی فرد شروری را مثال می‌زند که توسط پلیس بازداشت می‌شود؛ او در آوازی که درباره کارهای پلیس‌ها به زبان دیگری می‌خواند وجهه افسر پلیس را تهدید می‌کند بدون آنکه آن افسر متوجه شود. حال اگر شخصی ناظر بر این صحنه باشد و آن آواز را درک کند، آن فرد شرور در تهدید وجهه پلیس موفق بوده است و بدین شیوه وجهه خود را در نظر آن فرد ناظر ساخته است.

۳-۲. روش پژوهش

برای به دست آوردن فراوانی استفاده شخصیت‌ها از رفتارهای زبانی مشخص شده توسط

ترکورافی - ادب بی‌نشان، ادب نشاندار، بی‌ادبی، گستاخی بی‌نشان و گستاخی نشاندار - همه دیالوگ‌های نمایشنامه موردبررسی قرا می‌گیرد و نمود هر یک از این رفتارها در داخل پیرانتز عنوان می‌شود. سپس در جدولی، که به این منظور تهیه شده است، فراوانی هر یک از این رفتارها برای هر یک از شخصیت‌های شرکت‌کننده در آن دیالوگ مشخص می‌شود. سپس دیالوگ‌هایی موردبررسی قرار می‌گیرند که در آن یکی از شخصیت‌ها فرادست و دیگری فرودست است. در اینجا نیز فراوانی هر یک از رفتارها، برای افراد فرادست و فرودست، در جدولی جداگانه ذکر می‌شود. در انتها، با وارد کردن داده‌های گردآوری‌شده از جدول‌ها، جدولی کلی تهیه می‌شود و براساس آن می‌توان مجموع فراوانی همه این رفتارها را پیدا کرد و سپس با استفاده از این داده‌ها می‌توان به سؤالات مطروحه پژوهش پاسخ داد.

۴. نمایشنامه پلکان

رادی نمایشنامه پلکان را در پنج پرده (تابلو) نگاشته است. در تابلوی اول نمایشنامه که «آن شب بارانی» نام دارد و در روستای پسیخان رشت در تابستان ۱۳۳۳ می‌گذرد، گاو و گوساله آقاگل را دوره‌گردی به نام بلبل با هم‌دستی چند نفر دیگر با کامیون می‌دزدد و آن را به فروش می‌رساند. در پرده دوم، بلبل، اکنون دکه جگرکی بازکرده است و به دنبال مالومنال بیشتر، دختر ترشیده حاج‌عمو را علی‌رغم قول ازدواجی که به بمانی داده است، به همسری اختیار می‌کند. بمانی خود را در رودخانه غرق می‌کند. در تابلوی سوم، با عنوان «زمستان شهر ما»، بلبل، مغازه تعمیر و فروش دوچرخه باز می‌کند و شاگردی به نام اسکندر با وی کار می‌کند که نیازمند ۵۰۰ تومان پول برای معالجه همسر شدیداً بیمارش است. ولی بلبل این پول را به وی قرض نمی‌دهد و همسر اسکندر فوت می‌کند. در تابلوی چهارم، «آفتاب برای سلیمان» بلبل بسازبفروش موجبات مرگ کارگری را به دلیل اعتراض به میزان دستمزد کمش که با آن قادر به سیر کردن شکم خانواده ۶ نفری‌اش نیست، با زندانی کردنش از شب تا صبح در مستراح، فراهم می‌آورد. در «مکت» بلبل به پسرش فشار می‌آورد که با ثریا آنچی متمول ازدواج کند، اما پسرش مخالف است. بلبل که تاب مخالفت را ندارد، سگته می‌کند.

۵. توصیف و بررسی داده‌ها براساس الگوی ترکورافی (2008)

۱-۵. توصیف داده‌ها

در این بخش، نمودار الگوهای زبانی توسط ترکورافی در داخل پرانتز نوشته می‌شود:

- ۱-۱. بلبل در زمان فرودستی و در حال صحبت با مشدی آقا در قهوه‌خانه کبله دایی مشدی آقا: ... کچل! تو نمی‌خوای جون بکنی این طلب منو بدی؟ (گستاخی نشاندار)
- بلبل: یه ماهه جییم کار تُنک بسته جان مشتی آقا. (بی ادبی)
- مشدی آقا: گدای خوش‌سلیقه از رو هم که نمی‌ری! (گستاخی نشاندار)
- بلبل: بعله! نوبت مام می‌رسه مشتی. خدارو چی دیدی؟ یه هو مام نشستیم و پا شدیم و زدیم تو گوش دنیا ... بریز! (بی ادبی)
- مشدی آقا: تو اگر غیرت‌شو داشتی، جفت این پسره واستاده بودی رو زمین و پشت‌بند آجی بلبلت بودی ... نگاه کن، نصف توئه! (گستاخی نشاندار)
- بلبل: ما مثل این گل‌پسر نیستیم مشتی؛ ما بی‌بته‌ایم دیگه! (بی ادبی)
- مشدی آقا: معلومه! بی‌بته مگه شاخ داره؟ تویی دیگه! (گستاخی نشاندار)
- بلبل: بگازش نده. (بی ادبی)
- مشدی آقا: یه روز با دوچرخه مسافرکشی می‌کنی. یه روز برای صید ماهی راه می‌افتی می‌ری «کپورچال» یه روز پشت لُر میشینی مانور می‌دی. یه روزم مٹ قوچ می‌افتی تو این دشتکی و دوکون مردکه رو تاپاله بارون می‌کنی. دیگه چی بگم؟ آخرشم همین یه طبق تمشک دیگه؛ یه‌جا قرار نداری که. (گستاخی نشاندار)
- بلبل: ما اینیم دیگه مشتی؛ تو چرا نشینت داره آتش می‌گیره؟ (گستاخی نشاندار)
- مشدی آقا: جنست خراب بلبل! آدم ناجنس یه‌جا دمش لای تله گیر می‌کنه. ببین کی گفتم ... حالا واستا اونجا چخماقی بخند! (گستاخی نشاندار)
- بلبل: ب نازش بده! (بی ادبی)

جدول ۱: فراوانی الگوهای رفتار زبانی در زمان فرودستی بلبل (۱)

Table 1: Frequency of linguistic behavior paradigms when Bobol is in Inferior Positions (1)

گستاخی نشاندار	گستاخی بی نشان	بی ادبی	ادب نشاندار	ادب بی- نشان	الگوهای رفتار زبانی
					شخصیت‌ها
۵	۱	۰	۰	۰	مشدی آقا
۱	۰	۴	۰	۰	بلبل
۶	۱	۴	۰	۰	مجموع

هـ ۱-۱-۲. در همان قهوه‌خانه کبله‌دایی، بلبل با سید روبه‌رو می‌شود:

سید: ...کچل، کلاه تو ورداشتی، هوا صاف شد. (گستاخی نشاندار)

بلبل: نوکر سیدم هستم. (ادب نشاندار)

سید: به شرطی که وقتی آفتاب بهات می‌خوره، بوگندت بلند نشه. (گستاخی نشاندار)

بلبل: ما نیمچه تیم سید. (ادب نشاندار)

سید: بی همه‌کس، معلوم نیست خودشو کجاها می‌مالونه که یه فرسخی بوی گه می‌ده! ...

آره دیگه، وقتی آدم کهنه بچه‌های ماسوله‌ای را تنش می‌کنه، یواش یواش بوی اونارم می‌گیره!

(گستاخی نشاندار)

بلبل: دایی! حالا سید با ما یه خورده همچی! تو چی؟ نمی‌خوای به ما یه چایی بدی؟ (ادب نشاندار)

(نشاندار)

سید: تو قابل نیستی ورزا گوز! (گستاخی نشاندار)

بلبل: ما که جسارت نکردیم سید. یه دونه چایی گفتیم؛ دیگه چرا می‌زنی؟ (بی ادبی)

سید: نیمچه زدن نداره پدرسگ! اونجا یه وری واستادی خال اژدهاتو به رخ ما می‌کشی؟

من سر صدتای تورو تو یه آخور بریدم و برگشتم. حالا تو مشتی شدی واسه من خال

نشون می‌دی؟ (گستاخی نشاندار)

جدول ۲: فراوانی الگوهای رفتار زبانی در زمان فرودستی بلبل (۲)

Table 2: Frequency of linguistic behavior paradigms when Bobol is in Inferior Positions (2)

گستاخی نشاندار	گستاخی بی نشان	بی ادبی	ادب نشاندار	ادب بی - نشان	الگوهای رفتار زبانی
					شخصیت‌ها
۵	۰	۰	۰	۰	سید
۰	۰	۱	۳	۰	بلبل
۵	۰	۱	۳	۰	مجموع

۲-۱. بلبل در نقش جگرکی

۵-۱-۱. بلبل در نقش جگرکی و در برخورد با دختری که به وی قول ازدواج داده

است

بلبل بعد از درگیری لفظی با سید در پرده اول، با فروش گاو و گوساله‌ای که از آقاگل درزیده است، مغازه جگرکی باز می‌کند؛ بمانی (دختری که بهش قول ازدواج داده است)، قبل از رسیدن به مغازه می‌شنود که بلبل متضرعانه به حاج‌عمو می‌گوید طالع دخترش پیش پای اوست. گفت‌وگوی بلبل و بمانی:

بمانی: (دلمرده رخ می‌گرداند) من قلب‌مو گذاشتم پیش‌ت؛ اما تو چشمت دنبال من نبود و دلت واسه یکی دیگه می‌زد. انقد امین بودی! (گستاخی نشاندار)

بلبل: لا اله الا الله! حالا بهش چی بگم؟

بمانی: چی می‌خوای بگی؟ چی می‌تونی بگی؟ (گستاخی بی نشان)

بلبل: می‌گم داد نزن، گوشت نمی‌ره؟ مگه نمی‌بینی مشتری آقا شک برده، داره این‌پا اون‌پا می‌کنه؟ بذار مردکه لش خودشو ببره، اونوقت هرچی می‌خوای هوار بکش. (گستاخی - نشاندار)

بمانی: (فروکشیده به تلخی). راست می‌گی! هیچکی نباید بدونه؛ تو آبرو داری! (گستاخی - نشاندار)

بلبل: آخه من چه ادعایی می‌تونم به مال و منال حاج‌عمو داشته باشم؟ واسه کی؟ یه دختر

ترشیده‌ای که سند و سال منو داره.

بمانی: آه، پس احترام‌خانم نیس؛ محترم‌خانمه! اونه که جلوی من نوبت گرفته! (گستاخی بی‌نشان)

بلبل: بدبخت بیچاره صورتشم که آبله برده و از یک چشم‌شم محرومه.

بمانی: توهم دلت کباب شده، محض رضای خدا می‌خوای ثواب کنی! پس او سوتایی که پشت چپرُمون می‌زدی کجا می‌ره؟ یادت رفت؟ اون بعد از ظهرای تابستون که سوار دوچرخه کاسعلی می‌شدی و راسته رودخونه دنبالم می‌کردی؟ او ترشی‌های هفتابجار و اون زنبیلای کاسکولی؟ یا اون روزی که یه گل بنفشه بهم دادی و منو تو کامیون نشوندی بردی رشت؟ (گستاخی بی‌نشان)

بلبل: بدیه روند داره می‌گه!

بمانی: وقتی دستو گذاشته بودی رو شونه من و تو اون مه از پشت مسجد رد می‌شدیم... چی می‌گفتی؟ قسم، آیه، با اون صدای مخملی بیخ گوش من چی می‌گفتی؟ (گستاخی بی‌نشان)

بلبل: گفتم هواخوشی که بشه، واست حلقه و یه جفت النگو می‌خرم و می‌آرمت خونه. توی مه پشت مشچدم بود. گفتم، درسته، بعله! (با چاقویی که در دست دارد مستأصل حمله می‌کند). ولی آخه بدمسب، (گستاخی نشاندار) کارم اینه، می‌بینی که خودم الان به تنگامه. (گستاخی نشاندار) تورم بیارم قوز بالا قوز کنم که چی؟ (گستاخی نشاندار). د می‌گم نره، هی می‌گه بدوش! (گستاخی نشاندار)

بمانی: بمانی کیه؟ قول و قرار چیه؟ (مظلومانه گریه می‌کند). منو انگشت‌نشون مردم کردی، حالا این حرفارو می‌زنی. (گستاخی نشاندار)

بلبل: (برجهیده اما خفه). مگه چی کارت کردم؟ (گستاخی نشاندار) قرق تو شکستم؟ (گستاخی نشاندار) غلط کردم یه‌دونه بنفشه بهت دادم و بردمت گردش و دوتا کلوچه خوردیم. حالا این وقت شب اومدی می‌گی چی کار کنم؟ دست‌مو بذارم زیر ساطور؟ یا به تو هم باید باج بدم؟ (گستاخی نشاندار) خیلی خوب! (چاقو را پرت می‌کند توی دکه و از خُرچینک آویخته به کمرش یک دسته اسکناس بیرون می‌آورد). دو پنجاه خوبه؟ (دو اسکناس جدا می‌کند). (گستاخی نشاندار) واسه همه باز بلند می‌شه، واسه ما جغد ... (گستاخی نشاندار) بیا اینم کفاره‌ش! بگیرو برو دیگه مٹ کنه بهم نچسب (گستاخی نشاندار)!

جدول ۳: فراوانی الگوهای رفتار زبانی در زمان فرادستی بلبل (۱)

Table 3: Frequency of linguistic behavior paradigms when Bobol is in Superior Positions (1)

گستاخی نشاندار	گستاخی بی نشان	بی ادبی	ادب نشاندار	ادب بی نشان	الگوهای رفتار زبانی
					شخصیت‌ها
۳	۴	۰	۰	۰	بمانی
۱۰	۱	۰	۰	۰	بلبل
۱۳	۵	۰	۰	۰	مجموع

هـ- ۱-۲. بلبل در نقش جگرکی با شاگردش

میرحسین: پس بمانی چی؟ (گستاخی بی نشان)

بلبل: بمانی؟ (با مکت بلند می‌شود). هیچی! (گستاخی نشاندار)

میرحسین: همین؟ (گستاخی بی نشان)

بلبل: آره، بهش بگو به دست و بال من نیچه. (گستاخی نشاندار)

میرحسین: یعنی... به این سادگی ولش می‌کنی؟ (گستاخی بی نشان)

بلبل: (دست‌هایش را به لنگ می‌کشد و خشک می‌کند). خوبه یه مدعی دیگه م پیدا کرده!

(گستاخی نشاندار)

میرحسین: اون دیگه چجوری سر بلند کنه؟ (گستاخی بی نشان)

بلبل: من حرفامو باش یه کاسه کردم؛ تو دیگه همش نزن! (گستاخی نشاندار)

میرحسین: ولی تو بهش قول داده بودی؛ این مروتیه؟ (گستاخی نشاندار)

بلبل: (تند و باتشدد). چه قولی؟ چه مروتی؟ چی می‌گی تو؟ مگه آیه اومده؟ بیارمش تو

این خُلدونی یه عمری بهش نخوردگی بدم که چی؟ (گستاخی نشاندار)

میرحسین: مگه حالا چی کار داره می‌کنه؟ (گستاخی بی نشان)

بلبل: حداقل بچار می‌ره، حصیر می‌بافه، جوراب و زنبیل و اینا. تازه تو هم که هستی؛ پس

شبی دو تومن واسه چی می‌ذارم کف دستت؟ (دستش را کج می‌گیرد). به خیالت مال من

همچینه که نمی‌تونم یه فسقلی دکه‌رو تنهایی بچرخونم؟ گفتم ول می‌گردی، بیارمت پهلوی

خودم واستی، که خب، مادرخواهرتم یه جوری ضفطشون کنی... (گستاخی نشاندار)
 میرحسین: (لحظه‌ای گستاخ او را می‌نگرد.) آدم اینقد دودین و دورو نمی‌شه بلبل!
 (گستاخی نشاندار)
 بلبل: دیگه داری زِر می‌زنی! (عصبی تاس را از دست میرحسین می‌رباید و پرتاب می‌کند
 پشت بساط.) همینه! خیلی برات زور داره، فردا نیا. (گستاخی نشاندار)
 میرحسین: نمی‌آم. (گستاخی نشاندار)
 بلبل: نیا. (گستاخی نشاندار)
 میرحسین: اما این‌جوری هم نمی‌ذارم. (گستاخی نشاندار)
 بلبل: مثلاً چه غلطی می‌کنی؟ (گستاخی نشاندار)
 میرحسین: اون‌شو من می‌دونم و حاج عمو. (گستاخی نشاندار)
 بلبل: (کشیده محکمی می‌خواباند.) یادت باشه! حاج عمو بو بیره، تومون تو این‌جا می‌کنم.
 (دو سکه پرت می‌کند روی زمین.) برو ورش دار! دیگه م این ورا پیدا نشین. نه‌تو، نه اون
 خواهرت. (با پشت دست) درک! (گستاخی نشاندار)

جدول ۴: فراوانی الگوهای رفتار زبانی در زمان فراستگی بلبل (۲)

Table 4: Frequency of linguistic behavior paradigms when Bobol is in Superior Positions (2)

گستاخی نشاندار	گستاخی بی‌نشان	بی‌ادبی	ادب نشاندار	ادب بی‌نشان	الگوهای رفتار زبانی
					شخصیت‌ها
۱۰	۰	۰	۰	۰	بلبل
۵	۵	۰	۰	۰	میرحسین
۱۵	۵	۰	۰	۰	مجموع

۱-۳. بلبل در نقش دوچرخه‌ساز و دوچرخه‌فروش

اسکندر: (با بی‌پناهی طرف بلبل می‌رود.) بلبل‌خان ... زخم داره توی خونه پرپر می‌زنه و دست‌وبال منم بسته‌س. اگه بتونی یه پونصد تومن واسه من جور کنی ... دستم به دامت!

(می خواهد دست بلبل را بیوسد.)

بلبل: (دستش را با کراحت پس می کشد.) این حرکتا چیه می کنی؟ پونصد تومن! مواجب سه ماهه. (گستاخی بی نشان)

اسکندر: می دم.

بلبل: اون سه ماه رو کف می خوری؟ (گستاخی نشاندار)

اسکندر: شیش ماهه از حقوقم وردار.

بلبل: تو شیش ماه می تونی اینجا بندشی؟ (گستاخی بی نشان)

اسکندر: من باید همین امروز، همین حالا برسونمش مریضخونه.

بلبل: دیروزم گفتی، گفتم ندارم. به دین ندارم، به مذهب ندارم، این صد دقه. مگه سرت

نمی شه؟ دوست داری بی خود حرف بزنی؟ (گستاخی نشاندار)

اسکندر: ...

بلبل: اینا اینم دخله، کاسبی امروز ما... مسخره کردیم خودمونو، والله ... بعله! حالش وخیمه، باید بخوابه، تو مخمسه موندی. همه اینارو می دونم و سرور مام هستی؛ اما خودت شاهدهی که! دکون خالیه، زمستونه، مشتری نیس. سگ مسب کار مام شده آچارکشی و پنچرگیری. (گستاخی بی نشان)

جدول ۵: فراوانی الگوهای رفتار زبانی در حالت فرادستی بلبل (۳)

Table 5: Frequency of linguistic behavior paradigms when Bobol is in Superior Positions (3)

گستاخی نشاندار	گستاخی بی نشان	بی ادبی	ادب نشاندار	ادب بی نشان	الگوهای رفتار زبانی
					شخصیتها
۲	۳	۰	۰	۰	بلبل
۰	۰	۰	۰	۰	اسکندر
۲	۳	۰	۰	۰	مجموع

۵-۱.۴. بلبل در نقش بساز بفروش

بلبل: الیاس! تو قبلاً توی دفتر من کلاه تو ورمی داشتی. (گستاخی نشاندار)

الیاس: (کلاهش را برمی‌دارد.) شما بزرگ مایین و به این یتیمچه‌ش ببخشین. (ادب نشاندار)

بلبل: نه! (با طمأنینه فنجانش را می‌گذارد.) درسته که سلیمان گه خالی می‌کنه، اما قرار نبود گه زیادی بخوره... آدم گه زیادی رو یه‌جایی می‌خوره؛ اونم تو مستراح. (گستاخی نشاندار)

الیاس: درسته قربان، یه‌کم زیون‌درشتی کرد؛ اما خدا به‌سر شاهده اون آدم شروری نیس. غریبه، کلفت واره، شیش‌سر نون‌خور داره که بزرگش همین حسنه. نگاش کنین پاهاش از سرما شده مٹ لبو. (ادب نشاندار)

بلبل: آها! (پاهایش را پایین می‌آورد.) پس تو اینو آوردی که اشک منو دربیاری! (گستاخی بی‌نشان)

الیاس: من می‌خواستم از شما تمنا کنم، اگه می‌شه، کلید مستراحو مرحمت بفرمایین. (ادب نشاندار)

بلبل: کیلیت! اینجاس، رو میزه. (بلند می‌شود و مکث کوتاهی می‌کند.) ولی فقط یه‌مأمور باید در مستراحو باز کنه. (گستاخی بی‌نشان)

بالاجه:... قلوه‌سنگو من توی زانو گذاشتم، لوله‌هارم من آلوده کردم. (گستاخی نشاندار)
 بلبل: تو... پس این موش ناجنس ما تو بودی که داشتی لوله‌های منو می‌خوردی!... همه جور منت شما رو کشیده‌م، همه‌جور بهتون می‌رسم. گفتین: نیم ساعت کمه، استراحت نهارتونو کردم یه ساعت. گفتین: داربست چوبی اعتباری نداره؛ فوری فلزی گذاشتم. تا حتی مساعده خواستین-این شاهده- به مرگ یه‌بچه‌م جگرم سوخت. گفتم شب عیده؛ پیش زن و بچه خجالت زده نشین. الان همه شما به صندوق بدهکارین... خود تو یکی... چقد مساعده گرفتی؟ (گستاخی نشاندار)

حاجی نور: سیصدتومن بدهی داره آقا.

بلبل: (پوشه را ورق می‌زند و روی صفحه‌ای مکث می‌کند.) بله! قادر خلخال، معروف به بالاجه: بیست و چهارم اسفند، سیصد تومن... سه‌روز، فقط بعد از سه‌روز! بیس و یکم اومدی و بیس و چهارم مساعده گرفتی. انسانیت دیگه چیه؟ لگن بگیرم زیرت؟ بیس و یکم! (نگاهش توی پوشه می‌افتد.) تو چه روزی اومدی؟ (گستاخی نشاندار)

بالاجه: روزش... یادم نیست.

بلبل: بیس ویکم! (پوشه را ورق می‌زند و روی صفحه دیگری مکت می‌کند.) بِنّا را ما هیوادم بیرون کردیم. سه روز بعد، یعنی بیستم، از لوله سنگ دراومد، و تو بیس ویکم اومدی این‌جا. (چنانچه راز سربسته‌ای را گشوده است، با لبخند زیرکانه چهارانگشتی روی میز ضرب می‌گیرد.) این چطور ممکنه؟ چطور ممکنه قبل از بیستم سنگو تو لوله گذاشته باشی، درحالی‌که عملاً از بیس ویکم داری تو «گلسار» کار می‌کنی؟ (با خنده نفرت‌باری پوشه را می‌بندد.) نه، نقش تو خوب ردیف نکردی آقای بالاجه! تو سنگو نگذاشتی. بنابراین لوله‌هارم تو آلوده نکردی. و... نتیجه اینه که نصف پیش‌بینی من درست بوده: خوشمردی! (گستاخی نشاندار)

جدول ۶: فراوانی الگوهای رفتار زبانی در زمان فرادستی بلبل (۴)

Table 6: Frequency of linguistic behavior paradigms when Bobol is in Superior Positions (4)

گستاخی نشاندار	گستاخی بی‌نشان	بی‌ادبی	ادب نشاندار	ادب بی‌نشان	الگوهای رفتار زبانی
					شخصیت‌ها
۵	۲	۰	۰	۰	بلبل
۱	۰	۰	۰	۰	بالاجه
۰	۰	۰	۳	۰	الیاس
۶	۲	۰	۳	۰	مجموع

هـ- ۱-۵. بلبل در نقش پدر

بلبل در حال صحبت کردن با فرزندش سعید است که وی را برای تحصیل به آمریکا فرستاده است؛ بلبل از عدم بازگشت پسرش به ایران گله دارد:

بلبل: من یه هفته اینجا زیر سی.سی.یو بودم و سرکار عینک ایتالیایی زده بودی و یه هفته اونجا آثار باستانی تماشا می‌کردی. (گستاخی بی‌نشان)

سعید: من از کجا می‌دونستم شما تو سی.سی.یو. هستین؟ این همه تلفن کردین و فقط گفتین یه قدری کسالت دارین. (ادب نشاندار)

بلبل: (با سرزنش) می‌خواستی بگیرم بدو بیا که من اینجا رو به قبله افتادم؟ (گستاخی بی‌نشان)

سعید: به هر صورت، فعلاً که خوشبختانه حال شما خوبه و، منم این دوروزه از کنار شما جُم نخوردم. (ادب بی‌نشان)

بلبل: خوش اومدین آقا! «فرمانیه» ما رو مشرف فرمودین! (گستاخی نشاندار)
سعید: راستش خیال نمی‌کردم اومدن من اِنقدر برای شما اهمیت داشته باشه. (بی‌ادبی)
بلبل مهمانی ترتیب می‌دهد تا زمیئه آشنایی سعید با دختر یکی از ثروتمندان شهر را فراهم آورد. بعد از رفتن مهمونا، سعید به پدرش اعلام می‌کند که هفته آینده برمی‌گردد و ادامه ماجرا:

بلبل: برگردی چه کنی؟ تو اصلاً اونجا چی کار می‌کنی؟ درس می‌خونی؟ شعار می‌دی؟ می‌رقصی؟ دو کلمه نامه که برات سخته. ده دقیقه تلفنم چیزی از وضع تو رو برای من روشن نمی‌کنه. من حتی یک گزارش ساده از برنامه روزانه تو ندارم... من به اندازه وزن تو خرجت نکرده‌م که بری اونجا گردن تو کلفت کنی و بیای اینجا چرت‌وچولا بگی. (گستاخی نشاندار)
سعید: شما تصور می‌کنین با این دوپول سیاه‌تون من تو شهری مثل لس‌آنجلس چی کار می‌کنم؟ لاتاری می‌زنم؟ یا به کنفدراسیون اعانه می‌دم؟ (گستاخی نشاندار)

بلبل: (آتشی می‌شود) من اینا رو نمی‌دونم. من تو رو فرستادم بری به تخصصی پیدا کنی و کلهت باد اون طرفا رو بخوره و آدم بشی؛ بعدم سرتو بزاری جای پات و برگردی وطن، پیش خانواده‌ات. فرستادم قلب و عوروق و این‌جور چیزا بخونی که وقتی برگشتی، به درد من که نه، به زخم یه مشتم بنده خدا برسی، که اگه یکی مثل من روی پله سخته کرد و افتاد، نرن دکتر فرنگی بیارن بالای سرش. تازه اینکه ماییم! ما یه رقم فقط سی هزار تومن واسه جراحی می‌نویسیم که فیبرون روشنک رو درسته با رحمش دربیاره. بقیه چی؟ آدمای متوسط، پابره‌نه‌ها، همین یحیی که بخت تورونداشته لای پر قو تربیت بشه؟ گدا گشنه‌هایی که این چندسال فوج‌فوج سرازیر شدن و مثل شپش دارن از در و دیوار شهر بالا می‌رن. (گستاخی نشاندار)

سعید: حالا من چه کنم؟ برایشون عزا بگیرم؟ (گستاخی نشاندار)
بلبل: من پنج میلیون تومن به پروژه دانشگاه گیلان کمک کردم واسه چی؟ - حرف نزن

— واسه اینکه وقتی برگشتی، با عزت و احترامی که مناسب شأن من باشه، بری اونجا درس بدی. (گستاخی نشاندار)

سعید: اگه نخوام دانشگاه گیلان درس بدم؟ (گستاخی نشاندار)

بلبل: می‌خوای بشینی توی مطب، بند و بست مقاطعه کنی؟... هیچ کار دیگه‌ای ازت بر- نمی‌آد. (گستاخی نشاندار)

سعید: بله، چون نه اهل زدوبندم و نه می‌تونم کلاه سر کسی بذارم. (گستاخی نشاندار)
بلبل: و انقد نازک و بدلی هستی که یه تلنگر بهات بخوره، درنگی می‌شکنی. (گستاخی نشاندار)

سعید: دستپخت شمام قربان! یه موجود بدلی و پوشالی، درسته، زیر پای شما حتی یه- سوسک هم حساب نمی‌شم. اینو از اون طرف دنیا حس می‌کنم و برای همینه که نمی‌خوام برگردم به ایران. (گستاخی نشاندار)

بلبل: اگه اون چیزی رو که من می‌خوام تو نخوای، نمیتونی پاتو از این «فرمانیه» بیرون بذاری پسر جان. (گستاخی نشاندار)

و در ادامه

بلبل: ابریشم‌کشی که در حال حاضر بزرگ‌ترین مرکز تولید ابریشم گیلانه، رونمای عروس من. البته... فقط به فقط ثریا. (گستاخی نشاندار)

سعید: شما که اندازه گرفتین و بریدین و دوختین؛ دیگه چی بگم؟ (گستاخی نشاندار)

بلبل: این وصلت برای آتیۀ تو سند اطمینانه پسر. (گستاخی نشاندار)

سعید: آتیۀ من؟ (گستاخی نشاندار)

بلبل: آینه‌ تو احترام به گذشته منه. (گستاخی نشاندار)

سعید: گذشته‌ شما به چه درد من میخوره؟ (گستاخی نشاندار)

جدول ۷: فراوانی الگوهای رفتار زبانی در حالت فرادستی بلبل (۵)

Table 7: Frequency of linguistic behavior paradigms when Bobol is in Superior Positions (5)

گستاخی نشاندار	گستاخی بی نشان	بی ادبی	ادب نشاندار	ادب بی نشان	الگوهای رفتار زبانی
					شخصیت‌ها
۱۰	۲	۰	۰	۰	بلبل
۰	۸	۱	۱	۱	سعید
۱۰	۱۰	۱	۱	۱	مجموع

۲-۵. جدول‌های کلی

داده‌های جدول‌های زیر از حاصل جمع جدول‌های فوق در قسمت توصیف داده‌ها به دست آمده‌اند، جدول ۸ فراوانی الگوهای خشونت کلامی مالکان در گفتار بلبل در حالت فرودستی در مقابل دیگر شخصیت‌ها در حالت فرادستی را نشان می‌دهد و جدول ۹ میین فراوانی الگوهای خشونت کلامی مالکان در گفتار بلبل در حالت فرادستی در مقابل دیگر شخصیت‌ها در حالت فرودستی است.

جدول ۸: فراوانی الگوهای رفتار زبانی در فرادستان

Table 8: Frequency of linguistic behavior paradigms among the Superiors

گستاخی نشاندار	گستاخی بی نشان	بی ادبی	ادب نشاندار	ادب بی نشان	الگوهای رفتار زبانی
					شخصیت‌های فرادست
۳۷	۸	۰	۰	۰	بلبل
۵	۱	۰	۰	۰	مشدی آقا
۵	۰	۰	۰	۰	سید
۴۷	۹	۰	۰	۰	مجموع

جدول ۹: فراوانی الگوهای رفتار زبانی در فرودستان

Table 9: Frequency of linguistic behavior paradigms among the Inferiors

گستاخی نشاندار	گستاخی بی نشان	بی ادبی	ادب نشاندار	ادب بی نشان	الگوهای رفتار زبانی
					شخصیت‌های فرودست
۱	۰	۵	۳	۰	بلبل
۳۱	۴	۰	۰	۰	بمانی
۵	۵	۰	۰	۰	میرحسین
۰	۰	۰	۰	۰	اسکندر
۰	۰	۰	۳	۰	الیاس
۱	۰	۰	۰	۰	بالاچه
۰	۸	۱	۱	۱	سعید
۱۰	۱۷	۶	۷	۱	مجموع

۶. بحث و بررسی

رادی در نمایشنامه پلکان شخصیت اصلی نمایشنامه را از پله‌ای به پله دیگر دستخوش تغییراتی از جمله تغییرات الگوی کلامی می‌کند؛ او در هر پرده با یکدسته شخصیت تپیک برخورد می‌کند که آن‌ها هم به فراخور الگوی خاصی از کلام را دنبال می‌کنند. در پرده اول، بلبل در کنار شخصیت‌هایی چون مشدی‌آقا و سید معرفی می‌شود که در قیاس با وی در موقعیت فرادستی قرار می‌گیرند. بلبل فروشنده‌ای دوره‌گرد بیش نیست که حتی به قهوه‌خانه محلی نیز بدهکار است و از پرداخت بدهی خود عاجز. الگوی کلامی این شخصیت‌ها در برخورد با بلبل براساس نظریه ترکورافی (2008) و یافته‌های مندرج در جدول ۱ و ۲، حاکی از برتری استفاده از الگوی کلامی گستاخی نشاندار نسبت به سایر الگوهای کلامی است. وجهه بلبل با ۵ مورد گستاخی نشاندار از سوی مشدی‌آقا و ۵ مورد از سوی سید عامدانه و به شدت مورد تهدید قرار می‌گیرد. مشدی‌آقا او را «گدای خوش سلیقه» و «بی‌بته» ای می‌نامد که «غیرت‌شو» نداشته است «پشت‌بند آجی بلبل»ش باشد؛ کسی که «جنس»ش «خرابه»، ثبات قدم نداشته و

هرروز به کاری مشغول است و «یه‌جا قرار ندارد» (پرده اول). وجهه وی، اما، در مواجهه با سید بسیار بیشتر مورد تهدید قرار می‌گیرد. الگوی کلامی سید مشحون از عبارات گستاخی نشاندار است: «وقتی آفتاب به‌ات می‌خوره، بوگندت بلند می‌شه»، «یه فرسخی بوی گه می‌ده!» «کهنه بچه‌های ماسوله‌ای را تنش می‌کنه»، «قابل نیستی ورزا گوزا»، «پدرسگا!» و «سر صدتای تورو تو یه آخر بریدم». شخصیتی که رادی در این پرده از بلبل در ذهن خواننده حک می‌کند، آدم بی‌بته‌ای است که پشتیبان خواهرش نیست و حاضر به شستن کهنه بچه‌های ماسوله‌ای است و در نتیجه تهدید وجهه‌اش از طرف افراد روستا (مشدی‌آقا و سید) با الگوی کلامی گستاخی نشاندار را طبیعی و درخور نشان می‌دهد؛ وجهه وی نه‌تنها تهدید شده، بلکه اصولاً لگدمال شده و به همین دلیل مناسب است که در پله اول پلکان قرار گیرد.

موقعیت فرودستی بلبل در پرده اول خاتمه می‌یابد و از پرده دوم تا پرده آخرنمایشنامه پله از پلکان فرادستی بالا می‌رود. او در پرده دوم دوره‌گردی را کنار نهاده است و دکه جگرکی باز می‌کند و اولین پله را تا اینجا با فروش گاویی که از آقاگل دزدیده است، می‌پیماید. او به بمانی قول ازدواج داده بود، اما به دلیل مال و مکتبی که در ازدواج با دختر ترشیده حاج‌عمو برای خود متصور بود، به پیمان ازدواجش با بمانی وفا نمی‌کند. در مواجهه با بمانی ازدواج با وی را «قوز بالا قوز» می‌خواند که مصداق گستاخی نشاندار است و بدین‌وسیله عمداً وجهه دختر بی‌نوا را تهدید می‌کند. در گفت‌وگوی تقابلی بین این دو، بمانی با گفتار خویش از جمله «منو انگشت‌نشون مردم کردی» سعی در ساخت وجهه خویش دارد و در این راستا وجهه بلبل را که وفای به عهد نکرده است، تهدید می‌کند. تهدید وجهه بلبل از سوی بمانی در آن بافت منطقی به‌نظر می‌آید، اما بلبل هم برای دفاع و ساخت وجهه خویش، دست به حمله به وجهه بمانی می‌زند و «دوپنجاه» را برایش پرتاب می‌کند و به وی هشدار می‌دهد که «بگیر و برو دیگه مٹ کنه بهم نجسب!». این رفتار کلامی بلبل عمدی محسوب و گستاخی نشاندار تلقی می‌شود. در همین پرده، شخصیت دیگری که مورد تهدید وجهه بلبل قرار می‌گیرد، میر حسین، برادر بمانی است. بلبل با استفاده از الگوی کلامی گستاخی نشاندار اقدام به تهدید وجهه میرحسین می‌کند که برخلاف او پشت‌بند آجی‌بمانی‌اش است. بلبلی که در پرده اول در موقعیت فرودستی، وجهه‌اش، با گستاخی‌های نشاندار سید و مشدی‌آقا، تهدید و لگدمال شده بود، در پرده دوم به یکباره از موقعیت فرودستی رهایی می‌یابد و در اولین موقعیت فرادستی بیشترین

استفاده را از الگوی کلامی گستاخی نشاندار می‌کند. او در مقابل بمانی، در ۱۳ نوبت کلامی، دو برابر وی (جدول ۳) و در مقابل میرحیسن، در ۱۰ نوبت کلامی (جدول ۴)، از گستاخی نشاندار برای تهدید وجهه محبوب پیشین خود و برادرش استفاده می‌کند.

در پرده سوم بلبل، پله دیگری را از پلکان پیموده است و از قیل از دواج با دختر حاج عمو، صاحب مغازه دوچرخه فروشی و شاگردی بنام اسکندر می‌شود. در پاسخ به درخواست پانصد تومان پول از سوی اسکندر برای مداوای همسرش، بلبل وجهه وی را با گستاخی بی‌نشان، ۲ مورد، و گستاخی نشاندار، ۲ مورد، تهدید می‌کند (جدول ۵). در پرده چهارم، همانطوری که از جدول ۶ مشهود است بلبل وجهه الیاس و بالاجه را در ۵ مورد با گستاخی نشاندار به صورت عمدی و در یک مورد با گستاخی بی‌نشان تهدید می‌کند، درحالی‌که این کارگر و بتا، صرفاً با ادب نشاندار و با رعایت وجهه بلبل با وی برخورد می‌کنند. در پرده پنجم، همانطوری که داده‌های جدول ۷ نشان می‌دهد بلبل تهدید وجهه را نه فقط بر دیگران بلکه بر پسرش نیز روا می‌دارد؛ او در ۱۰ مورد با گستاخی نشاندار و دو مورد گستاخی بی‌نشان وجهه سعید را تهدید می‌کند.

در پاسخ به سؤال اول، براساس یافته‌های پژوهش مندرج در جدول‌های ۸ و ۹، میزان استفاده شخصیت‌های نمایش پلکان از الگوی کلامی گستاخی نشاندار بیشتر از سایر الگوهای کلامی است. شخصیت‌ها در مجموع از ۵۷ مورد گستاخی نشاندار، ۲۶ مورد گستاخی بی‌نشان، ۷ مورد ادب نشاندار، ۶ مورد بی‌ادبی و یک مورد ادب بی‌نشان استفاده کرده‌اند. همچنین، در پاسخ به بخشی از سؤال دوم، براساس یافته‌های پژوهش مندرج در جدول ۸ مشخص می‌شود که الگوی کلامی فرادستان صرفاً محدود به گستاخی است (در مجموع ۵۶ مورد). آن‌هم گستاخی نشاندار (۴۷ مورد). لذا در نمایشنامه پلکان، شخصیت‌های فرادست در برخورد با فرودستان از الگوی کلامی گستاخی نشاندار (۴۷ نوبت کلامی) بیشتر از سایر الگوهای کلامی استفاده کرده‌اند تا بدین وسیله وجهه شخصیت‌های فرودست را مورد تهدید عمدی قرار می‌دهند. به‌علاوه میزان استفاده آن‌ها از الگوهای کلامی که در آن تهدید وجهه وجود ندارد (ادب بی‌نشان و ادب نشاندار) یا اگر هست (بی‌ادبی)، عمدی نیست، برابر با صفر است. در پاسخ به بخش دوم سؤال دوم، براساس داده‌های حاصل از پژوهش و مندرج در جدول ۹، الگوی کلامی شخصیت‌های فرودست در نمایشنامه پلکان که اغلب با تهدید وجهه عمدی از سوی فرادستان مواجه بوده‌اند، دارای تنوع

خاصی است. در مجموع فرودستان از ۲۳ مورد گستاخی استفاده می‌کنند (۱۷ مورد بی‌نشان و ۹ مورد نشاندار) که در مقایسه با ۵۶ مورد گستاخی (۴۷ مورد نشاندار و ۹ مورد بی‌نشان) فرادستان چیزی در حدود ۴۰ درصد آنان است. براساس یافته‌ها، فرودستان در ۱۷ مورد از الگوی کلامی گستاخی بی‌نشان، که بیشتر از فراوانی سایر الگوهای کلامی است، بهره گرفته‌اند. استفاده از این الگو در مواقعی بوده است که با فرادستان به صورت تقابلی رو در روی هم قرار گرفته‌اند؛ با وجود این فرادستان، در مقابل تهدید و جبهه با گستاخی بی‌نشان از سوی فرودستان، اقدام به گستاخی نشاندار کرده‌اند. برای مثال وقتی بمانی بدعهدی بلبل را به یاد وی می‌آورد که «با اون صدای مخملی بیخ گوش من چی می‌گفتی؟» بلبل به وی می‌گوید «می‌بینی که خودم الان به تنگامه‌م. تورم بیارم قوز بالا قوز کنم که چی؟».

فرودستان از گستاخی نشاندار هم بی‌بهره نیستند. در موقعیت‌هایی که «خشم خاموش» آنان در مقابل ظلم بی‌حد و اندازه فرادستان سر به طغیان می‌زند و عنان از کف پاره می‌کند، اقدام به گستاخی بی‌نشان نیز می‌کنند. برای مثال خود بلبل نیز در مقابل گستاخی‌های نشاندار مشدی آقا یک‌بار می‌دردت به گستاخی نشاندار می‌کند و خطاب به مشدی آقا می‌گوید «ما اینیم دیگه مشتی؛ تو چرا نشینت داره آتش می‌گیره؟». یا بمانی در مقابله با بلبل با کنایه به وی می‌گوید «راست می‌گی! هیچکی نباید بدونه؛ تو آبرو داری!». برادر بمانی نیز در مقابل خیانت بلبل به خواهرش برمی‌آشوبد و بلبل را «بی‌دین و دو رو» خطاب می‌کند. فرودستان از الگوهای کلامی دیگر مانند ادب نشاندار (۷ مورد) و بی‌ادبی (۶ مورد) نیز استفاده می‌کنند. استفاده این شخصیت‌ها از ادب نشاندار مبین این امر است که در این مواقع، الگوی کلامی آنان مبتنی بر ساخت و جبهه فرادستان است. در مواردی هم که از بی‌ادبی استفاده می‌کنند، مخاطبان نشان می‌دانند که تهدید و جبهه آنان اتفاقی است.

در پاسخ به سؤال آخر با نگاهی به الگوی کلامی بلبل در موقعیت فرودستی باید گفت که او در مقابل تهدیدات و جبهه و گستاخی‌های نشاندار و بی‌نشان فرادستان در پرده اول، از بی‌ادبی بیشتر استفاده می‌کند (مجموعاً ۵ مورد)؛ هرچند در موقعیت فرودستی بلبل اقدام به تهدید و جبهه مخاطبانش می‌کند، اما این اقدام وی از سوی آنان عمدی تلقی نمی‌شود. بررسی الگوهای کلامی بلبل در موقعیت فرادستی، به جز در پرده دوم و در برخورد با بمانی و برادرش، روندی رو به رشد در استفاده از گستاخی نشاندار دارد. میزان استفاده زیاد بلبل در پرده دوم از الگوی

گستاخی نشاندار را می‌توان به رهیدن یکبارۀ وی از موقعیت فرودستی به فرادستی نسبت داد، اما از آن به بعد و در پرده‌های بعدی روند استفاده وی از الگوی کلامی مورد استفاده فرادستان، گستاخی نشاندار، روندی متناسب با جایگاه به خود می‌گیرد؛ به عبارتی هرچه جایگاه وی بالاتر می‌رود، الگوی کلامی وی بیشتر مبتنی بر تهدید عمدی و جهت زيردستان و استفاده بیشتر از الگوی گستاخی نشاندار می‌شود؛ او در پرده سوم از دو مورد، در پرده چهارم از ۵ مورد و در پرده آخر از ۱۰ مورد گستاخی نشاندار استفاده می‌کند.

۷. نتیجه

بررسی نمایشنامه پلکان رادی براساس الگوهای کلامی ترکورافی (2008) حاکی از آن است که شخصیت‌های نمایشنامه از الگوهای مختلف با فراوانی‌های قابل تأملی در کلام خود استفاده می‌کنند. آن‌ها در مجموع از ۴۷ مورد گستاخی نشاندار، ۲۶ مورد گستاخی بی‌نشان، ۷ مورد ادب نشاندار، ۶ مورد بی‌ادبی و یک مورد ادب بی‌نشان استفاده می‌کنند. بر این اساس الگوهای کلامی غالب در میان شخصیت‌های نمایشنامه، گستاخی نشاندار است. الگوی کلامی شخصیت‌های فرادست، محدود به استفاده از گستاخی است. آن‌ها از گستاخی بی‌نشان در ۹ مورد و از گستاخی نشاندار در ۴۷ مورد استفاده می‌کنند، که نشان‌دهندۀ فراوانی بیشتر این الگو در کلام آن‌هاست. الگوی کلامی شخصیت‌های فرودست، در مقایسه با فرادستان، دارای تنوع بیشتری است؛ آن‌ها به ترتیب از گستاخی بی‌نشان (۱۷مورد)، گستاخی نشاندار (۱۰مورد)، ادب نشاندار (۷مورد)، بی‌ادبی (۶مورد) و ادب بی‌نشان (۱مورد) استفاده می‌کنند. گستاخی بی‌نشان آنان در هنگام برخورد تقابلی با فرادستان و مواجهه با گستاخی‌های نشاندار آنان بوده است و گستاخی نشاندارشان هم محدود به زمان‌هایی، که «خشم خاموش»شان در مقابل ظلم بی‌حد و اندازه فرادستان سر به طغیان زده و عنان از کف پاره کرده است. استفاده فرودستان از الگوهای کلامی ادب نشاندار (۷مورد) و بی‌ادبی (۶مورد) نشان از تمایل آن‌ها به ساخت وجهۀ فرادستان دارد. در مواردی هم که از بی‌ادبی استفاده می‌کنند، مخاطبان‌شان می‌دانند که تهدید وجهۀ آنان اتفاقی است. الگوی کلامی شخصیت اصلی نمایشنامه، در موقعیت فرودستی بی‌ادبی است و در موقعیت فرادستی، به جز در پرده دوم، استفاده رو به تزاید از گستاخی نشاندار است. هر چه وی از پلکان مقام و موقعیت بالاتر می-

رود، نموده‌های الگوی گستاخی نشاندار در کلام وی بیشتر می‌شود.

۸. پی‌نوشت‌ها

1. Terkourafi, Marina
2. (Im)politeness
3. Face
4. Unmarked Politeness
5. Marked Politeness
6. Impoliteness
7. Unmarked Rudeness
8. Marked Rudeness
9. Brown, Roger
10. Gilman, Albert
11. Jucker. H. Andreas
12. Bouchara, Abdelaziz
13. Rossen-Knill, D. F.
14. Chun, Lan
15. Yun, Zhao
16. Chikogu Ray
17. Simpson, Paul
18. Culpeper, Jonathan
19. The Weakest Link
20. Pragmatic Stylistics
21. Bousfield, Derek
22. Positive Face
23. Negative Face
24. Positive Politeness
25. Negative Politeness
26. Over-Politeness
27. Wichmann, Anne

۹. منابع

- ابراهیمی، ن. (۱۳۷۰). اکبر رادی، تابش تند نور. در فرامرز طالبی، شناختنامه اکبر رادی (۵۳-۶۵). تهران: قطره.
- رادی، ا. (۱۳۸۲). پلکان روی صحنه آبی: دوره آثار. تهران: قطره.
- رحمانی، ح. (۱۳۹۷). تأثیر قدرت و جنسیت بر بی‌ادبی و شیوه برخورد با آن در

- نمایشنامه افول اثر اکبر رادی. *زبان‌شناسی اجتماعی*، ۴، ۵۴-۶۵.
- رحمانی، ح.، مدرسی، ی.، غیاثیان، م.س.، و زندی، ب. (۱۳۹۵). ادب و بی‌ادبی در رمان‌های نوجوانان فارسی‌زبان. *جستارهای زبانی*، ۵ (۳۳)، ۶۷-۹۰.
  - رحمانیان، م. (۱۳۷۷). در خانواده رادی. *شناختنامه اکبر رادی* (صص. ۱۰۳-۱۱۲). به کوشش فرامرز طالبی. تهران: قطره.
  - رفیعی سخایی، س. (۱۳۹۰). *تحلیل گفتمان ادب در شخصیت‌پردازی و پیشبرد کنش نمایشنامه: مطالعه موردی گزیده‌ای از نمایشنامه‌های ایرانی*. دانشگاه هنر. پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی.
  - شجره، ص. (۱۳۸۰). نمایشنامه‌های رادیویی و آثار رادی. *شناختنامه اکبر رادی* (۱۴۱-۱۳۱). به کوشش فرامرز طالبی. تهران: قطره.
  - کوپال، ع. (۱۳۸۰). بر تارک درام ایران. *شناختنامه اکبر رادی* (صص. ۱۷۵-۱۸۶). به کوشش فرامرز طالبی. تهران: قطره.
  - محمودی بختیاری، ب. (۱۳۹۵). بررسی بی‌ادبی کلامی در نمایشنامه صیادان. *جستارهای ادبی*، ۱ (۲۹)، ۱۲۹-۱۴۹.
  - میرمعنوی، ر. (۱۳۷۹). دیدار باشکوه آقای گیل. *شناختنامه اکبر رادی* (صص. ۱۹۱-۱۹۵). به کوشش فرامرز طالبی. تهران: قطره.
  - نامور، ز. (۱۳۹۸). جلوه‌های بی‌ادبی کلامی در تلویزیون در چارچوب نظری کالپیر: مطالعه موردی سریال مادرانه. *رسانه‌های شنیداری و دیداری*، ۲۹، ۲۲۷-۲۵۲.

References

- Abrams, M.H. (1999). *A glossary of literary terms*. Boston: Thomason Learning.
- Bouchara, A. (2009). *Politeness in Shakespeare: Applying Brown and Levinson's politeness theory to Shakespeare's comedies*. Hamburg: Diplomica Verlag.
- Bousfield, D., & Locher, M. (eds.) (2008). *Impoliteness in language: Studies on its interplay with power in theory and practice*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Brown, P. & Levinson S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language*

usage. London: Cambridge University Press.

- Brown, R. & Gilman, A. (1989). Politeness theory in Shakespeare's four major tragedies. *Language in Society*, 18, 159-212. doi:10.1017/S0047404500013464.
- Chapman, S. & Clark, B. (2014). *Pragmatic literary stylistics*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Chikogu, R. N. (2009). A Pragmatic study of the linguistic concept of politeness and change in social relations of power in Wole Soyinka's the Beautification of Area Boy". *English Text Construction*, 1, 264-287.
- Chun, L. & Yun, Z. (2010). Apology strategies between social unequals. *The dream of the red chamber. Chinese Language and Discourse*, 1(2), 264-287.
- Culpeper, J. (1996). Towards an anatomy of impoliteness. *Journal of Pragmatics* 25(3), 349-367.
- Culpeper, J. (1998). (Im)politeness in drama. In Verdonk, Peter, Mick Short and Jonathan Culpeper (eds.), *Exploring the Language of Drama: From Text to Context*. London: Routledge, 83-95.
- Culpeper, J. (2005). Impoliteness and the Weakest Link. *Journal of Politeness Research*. 1 (1), 35-72. doi:10.1515/jplr.2005.1.1.35.
- Culpeper, J. (2011). *Impoliteness: Using language to cause offence*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Culpeper, J., Bousfield, D. & Wichmann, A. (2003). Impoliteness revisited: With special reference to dynamic and prosodic aspects. *Journal of Pragmatics*. 35 (10-11), 1545-1579.
- Ibrahimi, N. (1991). Akbar Radi: A lightning bolt. In Talebi, F. (ed.). *Akbar Radi's Chrestomathy* (53-65). Tehran: Ghatreh. [In Persian].
- Jucker, A.H. (2016). Politeness in eighteenth-century drama: A discursive approach. *Journal of Politeness Research*. 12(1): 95-115. doi:10.1515/pr-2015-0027.

- Koupal, A. (2001). On the summit of Iranian drama. In Talebi, F. (ed.). *Akbar Radi's Chrestomathy* (175-186). Tehran: Ghatreh. [In Persian]
- Leezenberg, M. (2002). Power in communication: Implications for the semantics-pragmatics interface. *Journal of Pragmatics*, 34 (7), 893-908.
- Mahmoodi Bakhtiari, B, Salimiyan S. (2016). Linguistic impoliteness patterns in Sayyadan. *Language Related Research*, 7(1),129-149.
- Mir Ma'navi (2000). The grandiose visit of Mr. Gale. In Talebi, F. (ed.). *Akbar Radi's Chrestomathy* (191-195). Tehran: Ghatre. [In Persian]
- Namvar, Z. (2019). Verbal impoliteness patterns in Iranian television series with Culpeper discourse theory framework: A case study: Madaraneh. *Quarterly Scientific Journal of Audio-Visual Media*, 13(29), 227-252. doi: 10.22085/javm.2019.88749. [In Persian]
- Piazza, R. (2006). The representation of conflict in the discourse of Italian melodrama. *Journal of Pragmatics*, 38(12): p. 2087-2104.
- Radi, A. (2003). *Pellekan*. Tehran: Ghatreh. [In Persian]
- Rafie Sakhaei, S. (2011). *A Discoursal Analysis of Politeness in Characterization and Plot in a Selection of Iranian Plays*. University of Arts. Unpublished M.A. Thesis in Linguistics. [In Persian]
- Rahmani, H. (2018). The effect of power and gender on impoliteness and its counter reactions in the play Ofool by Akbar Radi. *Journal of Sociolinguistics*, 1(4), 54-65. doi: 10.30473/il.2018.5361. [In Persian]
- Rahmani, H., Modarresi Y, Ghiasian, M.S., Zandi, B. (2016). Politeness and impoliteness in Persian-Speaking youngsters' novels. *Language Related Research*, 7(5), 1-22. [In Persian]
- Rahmani, M. (1998). In Radi' Family. In Talebi, F. (ed.). *Akbar Radi's Chrestomathy* (103-112). Tehran: Ghatreh. [In Persian]
- Rossen-Knill, D. F. (2011). How dialogue creates opposite characters: An

Analysis of Arthur & George. *Language and Literature*. 20, 34-58.
doi:10.1177/0963947010391125.

- Shajare, S. (2001). Radio-Plays and Radi's works. In Talebi, F. (ed.). *Akbar Radi's Chrestomathy* (131-141). Tehran: Ghatreh. [In Persian]
- Short, M. (2013). *Exploring the language of drama: From text to context*. London: Routledge.
- Simpson, P. (1989). Politeness phenomena in Ionesco's; the lesson. In Carter R. and Simpson P. (eds.), *Language, Discourse and Literature* (pp. 171-193). London: Unwin and Hyman.
- Terkourafi, M. (2002). Politeness and formulaicity: Evidence from Cypriot Greek. *Journal of Greek Linguistics*. 3, 179-201.
- Terkourafi, M. (2003). Generalised and particularised implicatures of politeness. In Kuhnlein, Peter, Hannes Rieser and Henk Zeevat (eds.), *Perspectives on Dialogue in the New Millennium*. Amsterdam: John Benjamins, 151-166.
- Terkourafi, M. (2005). Beyond the micro-level in politeness research. *Journal of Politeness Research*. 1(2), 237-262.
- Terkourafi, M. (2008). Toward a unified theory of politeness, impoliteness and rudeness in Bousfield, D., and Locher, M. (eds.) (2008). *Impoliteness in Language: Studies on Its Interplay with Power in Theory and Practice*. Berlin: Mouton de Gruyter.